

Zozijn Wzd-analyse 2022

Zozijn ziet het als opdracht om mensen tot bloei te laten komen. Wij zorgen voor een positief klimaat, waarin liefdevolle en professionele zorg en ondersteuning wordt geboden aan iedereen die aan ons is toevertrouwd. Alles draait om de cliënt en zijn verwant, met zijn eigenheid, zijn leven en zijn regie. Wij sluiten aan bij wat een cliënt van ons vraagt, vanuit een gelijkwaardige dialoog en een gelijkwaardig belang. Het toepassen van onvrijwillige zorg kan alleen, als ernstig nadeel niet op andere wijze is af te wenden. Zozijn werkt dus vanuit de visie: "Nee, tenzij...".

Evaluatie van de Wet zorg en dwang

De Wet zorg en dwang (Wzd) is in 2020 ingevoerd. Het doel van de wet is het terugdringen van onvrijwillige zorg. Inmiddels is de Wzd landelijk geëvalueerd, waarbij kort gezegd de conclusie is dat de wet te complex is vormgegeven en zijn doel onvoldoende dient. De complexe wetgeving wordt ook ervaren binnen Zozijn. In de onderstaande pagina wordt verwezen naar de wetsevaluatie.

[Eerste evaluatie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en Wet zorg en dwang, deel 2 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

In dit rapport worden een aantal aanbevelingen gedaan. De voor Zozijn belangrijkste aanbevelingen zijn hieronder genoemd:

- Stappenplan minder rigide vormgeven
- Vrijwillige zorg volgens stappenplan laten vervallen, maar wel met oog op zorgvuldige besluitvorming en evaluatie.
- Art 21 (geen verzet / geen bezwaar) nut en noodzaak van dit artikel herbeoordelen
- Breid de beroepsgroepen die als Wzd-functionaris kunnen optreden uit
- Maak heldere rolbeschrijvingen

Op basis van de aanbevelingen van de wetsevaluatie hebben de veldpartijen gezamenlijk een advies geschreven, "[Van stappenplan naar maatwerk dialoog](#)". Dit advies is beperkt tot de situatie waarin onvrijwillige zorg wordt verleend op basis van het zorgplan.

De veldpartijen adviseren de zorgorganisatie om de flexibilisering van de wet alvast door te voeren. Dit advies is geschreven om vooruitlopend op een wetswijziging de registratielast te verlichten en de praktische uitvoerbaarheid te vergroten.

Inmiddels heeft de minister een beleidsaanbeveling geschreven. KansPlus heeft een korte samenvatting hiervan geschreven [Beleidsreactie minister Helder op evaluatie Wvggz en Wzd - KansPlus](#).

Zozijn is van mening dat de visie van de Wzd inhoudelijk sterk is vormgegeven. Het toepassen van onvrijwillige zorg kan alleen, als ernstig nadeel niet op andere wijze is af te wenden. Zozijn blijft dus werken vanuit de visie: "Nee, tenzij...". Op basis van het advies -"Van stappenplan naar dialoog" en de wetsevaluatie wil Zozijn deels overnemen en daarmee de Wzd meer flexibel uitvoeren en daarmee vooruitlopen op vernieuwing van wetgeving.

Als Zozijn willen we niet wachten op nieuwe wetgeving, maar alvast flexibiliseren. We verwachten dat we met de aanpassingen de registratielast aanzienlijk kunnen verminderen en het proces duidelijker kunnen laten verlopen. De aanpassingen in het beleid zullen, voor zwaarwegend advies, voorgelegd worden aan de centrale cliënten raad en centrale verwantenraad.

Opzet van de Analyse Wzd

Een onderdeel van de Wzd is reflecteren en leren bij het voorkomen, toepassen en mogelijk afbouwen van onvrijwillige zorg. In deze analyse wordt teruggekeken naar de periode januari tot en met december 2022.

De analyse Wzd is tot stand gekomen op basis van een gesprek tussen de zorgaanbieder en een afvaardiging van de Wzd-functionarissen. Ter toetsing is deze analyse aangeboden aan de interne Bestuurscommissie Kwaliteit en Veiligheid. Vervolgens is deze analyse goedgekeurd in het Directie Overleg. Tot slot heeft de cliënten- en verwantenraad de mogelijkheid gekregen om te reageren. Zozijn heeft gekozen om de analyse in vier onderdelen op te stellen:

1. Kwantitatieve analyse: Cijfermatige toelichting.
2. Kwalitatieve analyse: In het onderdeel 'kwalitatieve analyse' zullen we een voorzichtige duiding geven van de cijfers en enkele verwachtingen delen.
3. Vervolg implementatie Wzd: In dit onderdeel gaan we in op inhoudelijke thema's voor verdere implementatie van de wet in de komende periode.
4. Reactie CCR/CVR: In dit onderdeel staat de reactie van de CCR / CVR beschreven.

1. KWANTITATIEVE ANALYSE

De kwantitatieve analyse komt tot stand op basis van het aantal beschreven maatregelen onvrijwillige zorg in de cliëntendossiers.

Unieke cliënten

Op 131 cliënten is één of meerdere vormen van onvrijwillige zorg van toepassing.

In het jaar 2021 hadden 111 unieke cliënten één of meerdere vormen van onvrijwillige zorg.

Aantal onvrijwillige zorg maatregelen

Het aantal onvrijwillige zorg maatregelen staan hieronder uitgewerkt per categorie en of deze zorg structureel gepland verloopt of ongepland. De ongeplande zorg wordt ook wel 'zo nodig' genoemd. In totaal zijn er 400 maatregelen uitgevoerd in 2022, ten opzichte van 356 in 2021.

Wzd categorieën	onvoorziene onvrijwillige zorg	structurele onvrijwillige zorg met kenmerk 'zonodig'	structurele planbare onvrijwillige zorg	Eindtotaal
Beperken van het recht op het ontvangen van bezoek			4	4
Beperking in gebruik communicatiemiddelen			45	45
Cameramonitoring			3	3
Fysieke fixatie	3	38	10	51
Insluiten in de eigen kamer	9	8	42	59
Insluiten in een afzonderingsruimte			2	2
Mechanische fixatie			5	5
Onderzoek van woon-/verblijfruimte op gedrag-beïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen			2	2
Overige beperking van de bewegingsvrijheid	1		5	6
Overige beperkingen eigen leven in te richten	1	3	155	159
Overige vormen van insluiten	2		16	18
Plaatsing op een gesloten afdeling			15	15
Toedienen van medicatie	1		18	19

Wzd categorieën	onvoorziene onvrijwillige zorg	structurele onvrijwillige zorg met kenmerk 'zonodig'	structurele planbare onvrijwillige zorg	Eindtotaal
Toezicht met andere elektronische middelen			4	4
Toezicht met elektronische traceringsmiddelen			7	7
(leeg)				
Onderzoek aan kleding of lichaam			1	1
Eindtotaal	17	49	334	400

2. KWALITATIEVE ANALYSE

Het Wzd beleidsteam heeft in 2022 aan de volgende doelstellingen gewerkt.

- Evaluatie uitvoering van de Wzd waarin zowel de landelijke evaluatie gevolgd werd als het advies vanuit de veldpartijen 'van stappenplan naar maatwerk in dialoog'.
- Aandacht voor het verder doorlopen van de stappenplannen
- Aandacht voor het registreren van de onvrijwillige zorgmaatregelen die incidenteel worden toegepast.

De uitvoering van de Wet zorg en dwang vraag om maatwerk. Het kijken naar de mogelijkheden om de onvrijwillige zorg af te bouwen dient per casus vorm gegeven te worden. Hieronder staan twee casussen toegelicht.

Casus vanuit Wzd-functionarissen

Bij het beoordelen van een maatregel onvrijwillige zorg bij een cliënt (badkamerdeur 's nachts op slot i.v.m. overmatig water drinken uit kraan en toilet, met gezondheidsrisico's) kreeg ik onvoldoende beeld van de situatie: waarom werd deze ingezet, hoe zag het verzet eruit, hoe ging het op dat moment? Ik heb dit besproken met de zorgverantwoordelijke. De zorgverantwoordelijke is vervolgens met de coördinerend ondersteuner, eerste woonondersteuner en mentor in gesprek gegaan over de maatregel. Hieruit bleek dat de badkamerdeur 's nachts al jaren op slot gaat. Er stond een posteel op zijn kamer en de akoestische bewaking was ingesteld om geluiden 's nachts te detecteren. In gesprek kwam de zorgverantwoordelijke erachter dat de posteel al geruime tijd niet door de cliënt gebruikt wordt 's nachts en er ook via akoestische bewaking geen tekenen binnenkwamen dat zij 's nachts uit bed ging. De maatregel 'badkamerdeur op slot' is afgebouwd.

Door als Wzd-functionaris kritisch mee te lezen en verdiepende vragen te stellen, werden de betrokkenen ook weer even 'op scherp' gezet en hebben ook zij kritisch nagedacht of de maatregel, die al jaren gold, nog nodig was.

Casus vanuit Zorgverantwoordelijke

Bij het doorlopen van het stappenplan kwam ik als zorgverantwoordelijke erachter dat één van de maatregelen (fixatie, indien nodig) niet werd ingezet tijdens de evaluatieperiode. Na overleg met de wettelijke vertegenwoordiger en de deskundige van de andere discipline hebben we er toch voor gekozen de maatregel te verlengen. De cliënt woonde toen nog geen half jaar bij ons, waardoor we hem nog echt aan het leren kennen waren en hij ons. Bij de volgende evaluatie in de stappenplannen zijn we erachter gekomen dat de maatregelen niet meer noodzakelijk is. Er zijn inmiddels andere alternatieven gevonden om de situatie op momenten van escalatie zo veilig mogelijk te houden. Het is echter nooit een volledig succesverhaal, want bij ziekte kwamen we erachter dat deze cliënt zijn medicatie niet accepteerde. Het antibioticum werd vervolgens stiekem in het drinken gestopt. Inhoudelijk zijn we bij deze casus elke keer gezamenlijk goed aan het kijken naar de maatregelen die we opnemen en op hebben genomen in het zorgplan. Door ontwikkeling en inzet kunnen maatregelen afgebouwd worden, maar soms komt er ook weer een maatregel bij.

3. VOORUITBLIK WZD IN 2023

Het voornemen is om de uitvoering van de Wzd meer flexibel vorm te geven. Het besluit hierover is nog niet genomen, maar het advies is al wel besproken met de Wzd-functionarissen, de vakgroep gedragswetenschappers in hun rol als zorgverantwoordelijke en de zorgdirectie. Het advies is in grote lijnen positief ontvangen en wordt momenteel verfijnt op de details waar nog onduidelijkheden over waren. In het voorjaar 2023 wordt het advies beschreven in beleid en werkinstructies. Deze zullen er goedkeuring voorgelegd worden aan de zorgdirectie.

De aanpassingen in het beleid zullen, voor zwaarwegend advies, voorgelegd worden aan de centrale cliënten raad en centrale verwantenraad.

Naar verwachting kan medio mei/juni gewerkt worden volgens het nieuwe systeem.

REACTIE CENTRALE CLIENTEN- EN VERWANTENRAAD

De zorgaanbieder stelt de door hem op grond van artikel 2 van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen ingestelde en ter zake betrokken cliëntenraad gedurende vier weken in gelegenheid om een reactie uit te brengen over de analyse, bedoeld in het eerste lid, en voegt deze toe aan de analyse. Indien de cliëntenraad geen reactie heeft gegeven, vermeldt de zorgaanbieder in de analyse wanneer hij de cliëntenraad hiertoe in de gelegenheid heeft gesteld.